

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye az Európai Parlament és a Tanács ajánlásjavaslatáról a filmörökséggel és az azzal kapcsolatos gyártási tevékenységek versenyképességével kapcsolatban

(COM(2004) 171 végleges – 2004/0066 (COD))

(2005/C 74/04)

2004. március 26-án a Tanács úgy határozott, hogy kikéri az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleményét az Európai Közösséget létrehozó szerződés 157. cikke alapján a fent említett javaslatról.

A „Közlekedés, energia, infrastruktúra és információs társadalom” szekció, amely felelős volt a témában az EGSZB munkájának az előkészítéséért, 2004. július 8-án fogadta el véleményét. Az előadó **Paolo BRAGHIN** volt.

2004. szeptember 15-én tartott, 411. plenáris ülésén az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság 129 igen szavazattal, 3 szavazat ellenében és 6 tartózkodás mellett elfogadta az alábbi véleményt.

1. Bevezetés

1.1 Az Európai Bizottság dokumentuma két részből áll: egy **közleményből**, mely a filmprodukciók és a tévéműsorok készítésének a megsegítésére a jelenleg 2004. júniusáig érvényes specifikus összeegyeztethetőségi kritériumok 2007. június 30-ig való meghosszabbításáról szól; és egy **ajánlásból**, mely a filmörökségről és azzal kapcsolatos gyártási tevékenységek versenyképességéről szól.

1.2 Az ajánlás minden filmörökséggel kapcsolatos részletre kitér (gyűjtés, katalogizálás, adatbázis létrehozatala, karbantartás, restaurálás, oktatási, egyetemi, kutatási és kulturális célra való felhasználás, és a felelős intézmények közötti európai szintű együttműködés), valamint megvizsgálja annak lehetőségét, hogy hogyan lehet létrehozni egy törvényes lerakatot a filmművészeti alkotások számára, az európai audiovizuális örökség megőrzésének és biztonságba helyezésének biztosítására. Az EGSZB-t felkérték arra, hogy készítsen véleményt erről a dokumentumról.

1.3 Csak az ajánlásról kérték ki az EGSZB véleményét. Ami a közleményt illeti, az EGSZB helyesli az Európai Bizottság álláspontját, mely kijelenti, hogy „hajlandó fontolóra venni, legkésőbb a közlemény következő kiértékelése alkalmával, hogy nagyobb összegű támogatást bocsásson rendelkezésre, amennyiben a támogatási formák megfelelnek az alapszerződés általános jogszerűségi feltételeinek, különösképpen abban az esetben, ha ebben a szektorban a dolgozók, áruk és szolgáltatások szabad mozgása elé gőrdített akadályok egy részét az EK egész területén eltávolítják”. Az EGSZB-nek az a szándéka, hogy megvizsgálja annak a tanulmánynak az eredményeit, mely az állami támogatás jelenlegi rendszereinek a szektorra tett hatásáról készült, egyrészt annak érdekében, hogy kiértékelje azok gazdasági és kulturális hatását, valamint azért, hogy felmérje, hogy a jelenlegi mechanizmusok hatékonyak-e vagy pedig új mechanizmusokat és eszközöket kell keresni.

2. Általános megjegyzések

2.1 Az EGSZB egyetért azzal az állítással, hogy a filmörökséggel kapcsolatos gyártási tevékenységek versenyképességének

feltételein javítani kell, különösen az olyan technológiákat illetően, mint a digitalizáció. Ez az oka annak, hogy az EK Szerződés 157. cikke szolgáltatja a jogi alapot ehhez az ajánláshoz.

2.1.1 Az EGSZB egyetért azzal, hogy ez legyen a jogalap, mert ez lehetővé teszi a tagállamok közötti hatékony együttműködés célkitűzéseinek megvalósítását és azt, hogy nyilvános vita induljon be egy nagy kulturális jelentőséggel bíró témában.

2.1.2 Az EGSZB azt is reméli, hogy az Európai Bizottság részletesen elemzi majd azokat a jelen ajánlás eredményeként elfogadott előírásokkal kapcsolatos információkat, melyeket a tagállamoktól kell kapnia minden második évben, valamint azt is, hogy kiértékeli majd, hogy mely intézkedések, beleértve a törvényhozási intézkedéseket, képesek biztosítani azt az együttműködést és koordinációt, mely szükséges az audiovizuális örökség hatékonyan védelmére és a benne rejlő gazdasági lehetőségek kiaknázására.

2.2 Az EGSZB egyetért azzal, hogy filmművészeti alkotások birtoklási jogának átadása az archívumok részére még nem jelenti a szerzői jog és az egyéb járulékos jogok átruházását. Ugyanakkor, a 2001/29/EK⁽¹⁾ irányelv értelmében a tagállamok kivételes és egyedi esetekben és bizonyos korlátok között engedélyezhetnek sokszorosítást, ha azt nyilvános könyvtárak végzik vagy olyan archívumok, melyek nem tevékenykednek, sem közvetlen, sem közvetett módon gazdasági vagy kereskedelmi céllal. Az EGSZB az ajánlásnak azt a pontját is támogatja, hogy engedélyezve legyen a tárolt filmművészeti alkotások sokszorosítása helyreállítás céljából (9. sz. ajánlás).

2.3 A szerzői joggal és az olyan alkalmakkal kapcsolatos jogi kérdésekkel is sürgősen foglalkozni kell, mint amikor nyilvános könyvtárak és archívumok sokszorosítanak műalkotásokat helyreállítási célból. Az EGSZB azt javasolja, hogy egy magas szintű szakértői csoport kapjon felhatalmazást ezzel a témával kapcsolatban, amennyiben szükséges, akkor a már létező és igénybe vett nemzeti szakértői hálózatban végrehajtott kisebb módosítások révén.

⁽¹⁾ Az Európai Parlament és a Tanács 2001. május 22-i 2001/29/EK irányelve, mely a szerzői jogok és egyéb járulékos jogok bizonyos aspektusainak összehangolásáról szól az információs társadalomban (HL L 167, 2001.06.22.).

2.4 Az EGSZB azt szeretné, hogy kevesebb idő teljen el a filmeknek a közönség számára való bemutatása és az archiválási kötelezettség között, valamint azt, hogy történjenek intézkedések annak érdekében, hogy már az archiválási kötelezettség bevezetése előtt legyen megkönnyítve az olyan filmművészeti és audiovizuális alkotásoknak az archívumba való felvétele, melyek a nemzeti audiovizuális örökség részét képezik, mint ahogyan ez az ajánlásban is áll.

2.5 Az EGSZB úgy véli, hogy a filmművészeti és audiovizuális alkotások egyidejűleg ipari és kulturális termékek, melyeket egyrészt a közös európai örökség részeként védeni kell, másrészt olyan tényezőként kell támogatni, mely hozzájárul a pluralizmushoz, ugyanakkor a benne rejlő gazdasági lehetőségeket is ki kell még aknázni. Ennek következtében bizonyos nemzeti televíziós társaságokat ugyancsak kötelezni kell azonnali archiválásra, ahelyett, hogy az ezzel kapcsolatos döntés rájuk legyen bízva, mert bizonyos általuk készített műsorok jobban megmutatják korunk szociális és kulturális életének könnyen változó dinamikus mivoltát, mint a filmművészeti alkotások. Bár az EGSZB tudatában van annak, hogy a televíziós társaságok nem támogatták a kötelező archiválás gondolatát, mégis felszólítja az Európai Bizottságot arra, hogy tanulmányozza ezt a kérdést kicsit alaposabban annak érdekében, hogy legalább azokat a televíziós műsorokat nem kellene-e archiválási kötelezettségnek alávetni, melyek szocio-kulturális szempontból a fontosak, és ilyen módon az audiovizuális kulturális örökség részét képezik.

2.6 Az EGSZB egyetért azzal a nézettel, hogy a filmipar nagy potenciállal rendelkezik munkahelyteremtés szempontjából, beleértve a filmművészeti örökség védelmének területét. Ez még inkább érvényes a szélesebb audiovizuális szektorra, mivel a digitális technológia nagyon sokféle új lehetőséget nyitott meg a média és a műsorszórás területén. Ezért reméli az EGSZB, hogy mindenféle támogatást kiterjesztenek az audiovizuális alkotásokra is, különösen összpontosítva a szektor mindenféle formájának a versenyképességére, valamint hogy a képzési lehetőségeket nem korlátozzák vagy szűkítik le a filmszektorra, hanem kiterjesztik az egész audiovizuális szektorra, a legtágabb értelemben.

2.7 Az EGSZB egyetért az Európai Bizottsággal abban, hogy az olyan múltban készített segédanyagok és reklámszövegek, mozgókép és filmművészeti alkotások archiválása önkéntes alapon történjen, amennyiben azok jelentősen hozzájárultak az európai audiovizuális örökséghez. Az EGSZB kihangsúlyozza, hogy az ilyen anyagok gyűjtését kellőképpen kell ösztönözni, és az illetékes intézményeket el kell látni az ahhoz szükséges anyagi háttérrel, mely lehetővé teszi számukra, hogy aránylag rövid idő alatt szisztematikusan összegyűjtsenek egy olyan anyagot, mely tanúskodik Európa kultúráinak gazdagságáról és népei sokszínűségéről.

3. Következtetések

3.1 Az EGSZB meg van győződve arról, hogy a fő célkitűzések elérése érdekében, az Európai Bizottságnak azonnal a dokumentumban kifejezett szándékaihoz illő előrelátó módon kell intézkednie a következőképpen:

- meg kell határozni az archiválási eljárást olyan módon, hogy a nemzeti rendszerek összeköttetésben és interoperábilisak legyenek egymással, támogatva a katalógizálás európai szintű szabványosítását;
 - megteremteni a műszaki és törvényes előfeltételeket a kellőképpen védett hálózati hozzáférésen keresztüli archiváláshoz, amely lehetővé teszi az azonnali frissítést, és amely a jövőben lehetővé teszi majd egy „európai” adatbázis létrehozatalát;
 - azt javasolja, hogy jöjjön létre egy egész Európára kiterjedő szabványszerződés a kijelölt szervek, az anyagokat archiválásra leadó személyek és amennyiben lehet a szerzői jog tulajdonosai között, ami a 2001/29/EK irányelv értelmében megkönnyítené az alkotások helyreállítását, valamint azt, hogy utána rendelkezésre álljanak kutatási és oktatási célokra;
 - meghatározni annak a feltételeit, az érdekelt felek együttműködésével, hogy milyen feltételek mellett férhet a nagyközönség hozzá az archivált alkotásokhoz;
 - nemzeti és/vagy regionális testületek közötti együttműködés támogatása, részben külön struktúrák és finanszírozás útján, ha szükséges;
 - a helyes gyakorlatok összehasonlító elemzésének (benchmarking) támogatása és a tervbe vett jelentések révén a haladás ellenőrzése.
- 3.2 Az EGSZB úgy véli, hogy az Európai Bizottságnak, miközben tartja magát a szubszidiaritás elvéhez, elegendő pénzügyi és emberi erőforrás biztosításával aktív szerepet kell játszania a szektor támogatásában, annak érdekében, hogy elérje a következő célkitűzéseket:
- az európai audiovizuális filmművészet összegyűjtése és oktatási és kutatási projektek együttes létrehozatala, mivel önkéntes együttműködés alapján nem valószínű, hogy elérhetőek lennének a kívánt eredmények, mivel mindenhol más mértékben állnak rendelkezésre a szükséges eszközök, a 25 tagállamban nagyon különbözőek a kulturális hagyományok;
 - olyan archívumok felállítása, melyek megőrzik az új tagállamok alkotásait, ugyanis ezek az országok sok olyan filmet készítenek, melyek történelmüket, kultúrájukat, életmódjukat és szokásaikat örökítik meg, de csak nagyon szerény pénzügyi erőforrásokkal rendelkeznek erre a célra;

- egy olyan struktúra létrehozatala, mely felhasználja a nemzeti és/vagy regionális testületeknél található forrásokat, és annak elősegítése, hogy egész Európában és az egész világon terjesszék az anyagokat a legmodernebb multimédia-módszerek felhasználásával (pld. olyan DVD-ken, melyen az archív anyag több európai nyelven van feliratozva, ami még azt is lehetővé teszi, hogy régi alkotásokat is nyereségessé tegyünk ilyen módon), különösen vonatkozik ez olyan alkotásokra, melyek közösségi témákkal vagy politikákkal foglalkoznak (például gyermekvédelem vagy a nőkről alkotott kép), vagy bizonyos hagyományokkal (például rajzfilmek, gyermekfilmek vagy dokumentumfilmek);
- alkotások bemutatása regionális vagy helyi témával foglalkozó fesztiválokon, melyeknek rendezőit, akik a kereskedelmi körökön kívül működnek, így támogatják, ahol lehetséges archiválási kötelezettséggel;
- karbantartási és restaurálási képzés, melyhez magas szintű szakértelemre és új technikák használatára van szükség, az

ilyen képzésnek kellő közösségi finanszírozása, lehetőleg a jelenleg megújítás alatt MEDIA Training keretében.

3.3 Az EGSZB azt is reméli, hogy az új MEDIA Training programmal kapcsolatos folyamatban levő tárgyalások érdemben foglalkoznak majd az új technológiákkal kapcsolatos képzéssel, hogy nagy általánosságban új követelmények fogalmazódnak majd meg a film- és televíziós alkotásokkal, valamint a mozgóképes anyagokkal kapcsolatos gyűjtési, katalogizálási, karbantartás és restaurálási munkákból eredően. Elsősorban szükség van egy új archiválási technikákról és módszerekről, adatbázis-kezelésről és az alkotások jó minőségű digitális formátumban való elraktározásának szabványosított módszereiről szóló ismeretterjesztő és felhasználói képzés beindítására. Valamint egy továbbképző tanfolyamra operátorok részére, hogy munkájuk eredményét a nagyközönség is élvezhesse, különösen a diákok és a tanárok.

Brüsszel, 2004. szeptember 15.

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság
elnöke
Roger BRIESCH
